

ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΣ (BULLYING) ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΕΦΗΒΩΝ-ΜΑΘΗΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Δελτίο Τύπου του

Ερευνητικού Πανεπιστημιακού Ινστιτούτου Ψυχικής Υγείας, Νευροεπιστημών και Ιατρικής Ακριβείας «ΚΩΣΤΑΣ ΣΤΕΦΑΝΗΣ» (ΕΠΙΨΥ)

για τον εκφοβισμό (bullying) μεταξύ των εφήβων στην Ελλάδα

με αφορμή την Πανελλήνια Ημέρα κατά της Σχολικής Βίας και του Εκφοβισμού, την Παρασκευή 6 Μαρτίου 2020

Το ΕΠΙΨΥ συμμετέχει στον εορτασμό της Πανελλήνιας Ημέρας κατά της Σχολικής Βίας και του Εκφοβισμού δημοσιοποιώντας πρόσφατα (2018) ερευνητικά δεδομένα σχετικά με τον εκφοβισμό (bullying) εντός και εκτός σχολείου καθώς επίσης και την εμπλοκή σε βίαιους καυγάδες όπως προκύπτουν από την «Πανελλήνια έρευνα για τις συμπεριφορές που συνδέονται με την υγεία των εφήβων-μαθητών» (Έρευνας HBSC/WHO). Συνοψίζονται παρακάτω ερευνητικά δεδομένα για τους 11χρονους, 13χρονους και 15χρονους εφήβους στην Ελλάδα:

Εκφοβισμός (bullying) στο σχολείο:

- Το 2018 ένας στους 5 εφήβους (19,1%) αναφέρει ότι υπέστη εκφοβισμό (bullying- *ότι, δηλαδή, κάποιιο άλλο άτομο ή ομάδα ατόμων τον/την πείραξε, μείωσε, έβρισε, απείλησε, εκφόβισε, έσπρωξε ή κορόιδεψε*) τουλάχιστον 1-2 φορές τους τελευταίους 2 μήνες πριν τη διεξαγωγή της έρευνας ενώ ένας στους 7 εφήβους (14,2%) αναφέρει ότι έκανε ο/η ίδιος/α εκφοβισμό (bullying) σε άλλους μαθητές.
- Χαμηλό, αλλά αξιο προσοχής ποσοστό εφήβων (2,6%) αναφέρουν ότι υφίστανται εκφοβισμό (bullying) αρκετές φορές την εβδομάδα.
- Διαχρονικά, από το 1998 στο 2018 το ποσοστό εφήβων που αναφέρουν ότι υπέστησαν εκφοβισμό (bullying) τουλάχιστον 1-2 φορές τους τελευταίους 2 μήνες πριν τη διεξαγωγή της έρευνας καταγράφει σημαντική μείωση από 28,9% σε 19,1%, με τη μείωση αυτή να είναι εντονότερη από το 2010 στο 2014 (από 27,6% σε 18,3%).

Ηλεκτρονικός εκφοβισμός (cyber bullying):

- Το 2018, ένας στους 20 εφήβους (5,2%) αναφέρει ότι υπέστη ηλεκτρονικό εκφοβισμό (cyber bullying- *ότι, δηλαδή, του/της έστειλαν άσχημα ή ενοχλητικά μηνύματα στο chat, μέσω e-mail ή SMS, έγραψαν/πόσταραν άσχημα ή ενοχλητικά μηνύματα στον 'τοίχο' τους, έφτιαξαν site για να τον/την γελοιοποιήσουν, δημοσιοποίησαν στο ίντερνετ ή μοιράστηκαν με άλλους μη κολακευτικές ή άσεμνες φωτογραφίες χωρίς την έγκρισή του/της*) τουλάχιστον 1-2 φορές τους τελευταίους 2 μήνες πριν τη διεξαγωγή της έρευνας ενώ σε ποσοστό 3,3% αναφέρουν ότι έκαναν οι ίδιοι/ες ηλεκτρονικό εκφοβισμό (cyber bullying) σε άλλο άτομο.

Μορφές εκφοβισμού / διακρίσεις

- Οι μορφές εκφοβισμού (bullying) που οι έφηβοι απαντούν σε υψηλότερα ποσοστά ότι υπέστησαν είναι τα λεκτικά πειράγματα (19,8% του συνόλου των μαθητών), η διάδοση ψεμάτων και φημών (18,8%), τα αστεία, σχόλια ή χειρονομίες σεξουαλικού περιεχομένου (13,4%) και ο αποκλεισμός από κοινές παρέες και δραστηριότητες (13,1%). Σε χαμηλότερα ποσοστά οι έφηβοι αναφέρουν ότι υπέστησαν εκφοβισμό (bullying) με χρήση σωματικής βίας (4,5%) και με τη μορφή άσχημων χαρακτηρισμών για την εθνικότητα (5,6%) και τη θρησκεία τους (3,5%).
- Τα αγόρια αναφέρουν σε υψηλότερο ποσοστό ότι υπέστησαν εκφοβισμό (bullying) με τη μορφή σωματικής βίας και άσχημων χαρακτηρισμών για την εθνικότητα και τη θρησκεία τους, ενώ τα κορίτσια με τη μορφή διάδοσης ψεμάτων και φημών.
- Ποσοστό 3,9% απαντούν ότι συχνά οι μαθητές στο σχολείο τούς συμπεριφέρονται με άδικο ή άσχημο τρόπο λόγω του φύλου τους, 2,8% λόγω της καταγωγής τους και 2,1% εξαιτίας της οικονομικής κατάστασης της οικογένειάς τους.

Βίαιοι καυγάδες

- Το 2018 ένας στους 5 εφήβους (19,4%) απαντά ότι ενεπλάκη σε βίαιο καυγά τουλάχιστον 2 φορές κατά τη διάρκεια των τελευταίων 12 μηνών πριν τη διεξαγωγή της έρευνας. Τα αγόρια αναφέρουν εμπλοκή σε βίαιους καυγάδες σε τριπλάσιο ποσοστό (29,3%) συγκριτικά με τα κορίτσια (9,6%) και οι 11χρονοι και 13χρονοι μαθητές (~21%) σε σημαντικά υψηλότερο ποσοστό συγκριτικά με τους 15χρονους (15,2%).

- Διαχρονικά, την τελευταία 16ετία, το ποσοστό εφήβων που αναφέρουν εμπλοκή σε βίαιους καυγάδες τουλάχιστον 2 φορές τους τελευταίους 12 μήνες πριν τη διεξαγωγή της έρευνας, παρουσιάζει διακυμάνσεις: από 22,0% το 2002 αυξάνεται σημαντικά σε 28,1% το 2010 ενώ το 2014 μειώνεται σε 17,4% και παραμένει σχετικά σταθερό το 2018 (19,4%).

Εκφοβισμός (bullying) σε σχέση με το οικονομικό επίπεδο

- Οι έφηβοι των οποίων οι οικογένειες κατηγοριοποιούνται στο κατώτερο οικονομικό επίπεδο αναφέρουν σε σημαντικά υψηλότερο ποσοστό ότι υφίστανται εκφοβισμό (bullying) με τη μορφή σωματικής βίας (7,8% έναντι 3,6% και 4,8% των συνομηλίκων τους μέσου και ανώτερου οικονομικού επιπέδου, αντίστοιχα) και άσημων χαρακτηρισμών για την εθνικότητα (8,9% έναντι 5,0% και 5,4% των συνομηλίκων τους μέσου και ανώτερου οικονομικού επιπέδου, αντίστοιχα) και τη θρησκεία τους (6,0% έναντι 2,8% και 3,4% των συνομηλίκων τους μέσου και ανώτερου οικονομικού επιπέδου, αντίστοιχα).

Σύμφωνα με την **Άννα Κοκκέβη**, Ομοτ. Καθηγήτρια του Πανεπιστημίου Αθηνών και Επιστ. Υπεύθυνη του Τομέα Επιδημιολογικών και Ψυχοκοινωνικών Ερευνών του ΕΠΙΨΥ, «*Είναι ιδιαίτερα ενθαρρυντικό το γεγονός ότι τα ποσοστά εφήβων στην χώρα μας που αναφέρουν ότι υφίστανται εκφοβισμό (bullying) στο σχολείο καταγράφουν μείωση και αυτό οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στην αύξηση και εντατικοποίηση των σχετικών παρεμβάσεων πρόληψης την τελευταία δεκαετία*». Προσθέτει, ωστόσο, ότι «*Τα τελευταία χρόνια αναδύεται το φαινόμενο του ηλεκτρονικού εκφοβισμού καθώς η συνεχιζόμενη ανάπτυξη και εξέλιξη των νέων τεχνολογιών, και κυρίως των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, είναι πολύ πιο ραγδαία από τα «αντανακλαστικά» της επιστημονικής κοινότητας και της κοινωνίας-έτσι οι εκπαιδευτικοί, οι γονείς και οι επαγγελματίες πρόληψης έρχονται διαρκώς αντιμέτωποι με νέες προκλήσεις. Δεδομένου ότι οι επιπτώσεις του εκφοβισμού μπορούν να είναι καταστροφικές όχι μόνον βραχυπρόθεσμα στην εφηβεία αλλά και μακροπρόθεσμα στη ζωή των θυμάτων μετά την ενηλικίωση, είναι σημαντικό να μην επαναπαυόμαστε και να συνεχίσουμε να εργαζόμαστε με στόχο την εξάλειψη του φαινομένου*».

Πηγή: Όλα τα παραπάνω στοιχεία προέρχονται από την έρευνα του ΕΠΙΨΥ με τίτλο «Πανελλήνια έρευνα για τις συμπεριφορές που συνδέονται με την υγεία των εφήβων μαθητών» (Έρευνα HBSC/WHO). Η έρευνα διεξάγεται στο πλαίσιο του διεθνούς προγράμματος «Health Behaviour in School-Aged Children», τελεί υπό την αιγίδα του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας και επαναλαμβάνεται ανά τετραετία σε περισσότερες από 40 χώρες. Στην Ελλάδα πραγματοποιείται από το ΕΠΙΨΥ από το 1998 με την επιστημονική ευθύνη της Ομοτ. Καθηγήτριας του Πανεπιστημίου Αθηνών, Ά. Κοκκέβη και παρέχει πολύτιμες πληροφορίες για τον τρόπο ζωής των εφήβων και τους κινδύνους που απειλούν την υγεία τους, συμβάλλοντας στην παρακολούθηση των υπό εξέταση συμπεριφορών και φαινομένων μέσα στο χρόνο, την παρακολούθηση της κατάστασης στη χώρα μας συγκριτικά με άλλες χώρες αλλά και στην αξιολόγηση σχετικών μέτρων και πολιτικών που εφαρμόζονται.

Στην έρευνα του 2018 συμμετείχε πανελλήνιο αντιπροσωπευτικό δείγμα 3.863 μαθητών της ΣΤ΄ Δημοτικού, της Β΄ Γυμνασίου και της Α΄ Λυκείου από 238 σχολικές μονάδες. Διενεργήθηκε με την έγκριση του Υπουργείου Παιδείας. Κατόπιν γονικής συναίνεσης, οι μαθητές απάντησαν σε ανώνυμο ερωτηματολόγιο που χορηγήθηκε ομαδικά στις τάξεις του δείγματος χωρίς (ή με διακριτική) την παρουσία εκπαιδευτικών. Η έρευνα του 2018 υλοποιήθηκε χάρη στην εθελοντική συμβολή μελών ΔΕΠ και φοιτητών ΑΕΙ και ΤΕΙ της χώρας και χρηματοδοτήθηκε μερικώς από τον ΟΚΑΝΑ και την Αστική μη Κερδοσκοπική Εταιρεία «Προαγωγή της Γνώσης στις Ψυχικές Διαταραχές».

Πληροφορίες : Ερευνητικό Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο Ψυχικής Υγείας, Νευροεπιστημών και Ιατρικής Ακριβείας «ΚΩΣΤΑΣ ΣΤΕΦΑΝΗΣ» (ΕΠΙΨΥ)

Ιστοσελίδα: www.epipsy.gr

E-mail: erevna.hbsc@epipsy.gr

<https://www.facebook.com/EPIPSI.UMHRI>

Τηλ: 210 6170 -834, -844, -849